

Lesson 47

Nabi Da'ud duk Goliyat

1 Samu'el 17; Jabur 27

Assalamu alaikum me' bagayku mapakalehin. Tiya' ku katakdilan we' Tuhanin magaka-aka si ka'am. Iye Tuhan po'on kasanyanganin. Kabaya'annen, we' kēmon me' a'ahin tasabutde duk maglilla' nuhut lān bakas minemesnen, supaya a'ahin makajari kinimatan bentel we' ne duk supaya siye sinakup dem kasanyanganne te'edin salama-lama. Sinna kami we' makajari kami magpakale balik si ka'am ellew inin programabi inēnan “*Lānin duk a'ahin manjari bentel si matahan Tuhan*”.

Si lesson dehelluhin nagna' ne kite bi matsa sabab Nabi Da'ud. Pakale ka'am si me' bissā Tuhanin sabab iye: “*Si Da'ud, anak si Jessehin, a'a makasulut ateyku. Hinangne du kēmon kinabaya'ankun.*” (Hinangan 13:22) Bakas takaleta bang sa'ingge iye wakilan Tuhanin manjari sultan kaduweenen si bangsa Isra'el, pegge' sultan tagna'in, si Sa'ul, ga'i nuhut panganda'akan Tuhanin. Saguwa' duma'in Nabi Da'ud magtawus manjari sultan bangsa Isra'elin ellew pangwakil iye we' Tuhanin. Nakanak pe iye, bu ga' pe tekka waktu panganda'ak Tuhan pagbaya' pu si Nabi Da'ud dem lahatin. Pag ubus iye kawakilan balik dahu' iye magipat me' bili-bili samanen si luwasan puweblo Betlehem.

Ellew inin batsate dembuwa' istori hāp manamal magpakite we' to'o te'ed Tuhanin nuhut Nabi Da'ud, pegge' Nabi Da'ud nuhut Tuhanin du isab. Lesson inin inēnan “**Nabi Da'ud duk Goliyat**”. Pala'us ne kite bi matsa dem jūd ka'issa' Nabi Samu'el, kapitulu sempukpitu'. Pa'in Kitabin:

(1 Samu'el 17) ¹ *Manjari, me' bangsa Pilistinin [siye me' banta bangsa Isra'el mala'atin] magtipun ne me' armiden sōng pinabono'....*
² *Magtipun Sultan Sa'ul duk sundalu Isra'elin duk maghegpa' si lebbak inēnan Ela duk maglayn ne siye magbono' duk bangsa Pilistinin.* ³ *Me' a'a Pilistinin la'i si higad kūd dembuwa' duk me' a'a Isra'elin la'i si kūd dengkepak duk niya' lebbak si elletde.*

⁴ *Ubus niya' dembuwa' sundalu bangsa Pilistin pi si dehelluhan me' sawe'nen; ēnnen Goliyat, amban puweblo Gat. Langkewnen labi tellu metro.* ⁵ *Niya' sarukne tumbaga diyata' kōkne duk badju'nen tumbaga isab, bohatnen me' ennempū' kilu;* ⁶ *kunulnen lapat du isab*

we' tumbaga duk niya' bessine tumbaga tinoket si bukutne. ⁷ *Budjaknen kuwe' subuk dēddug duk tōng budjakin basi' duk bohatnen pitu' kilu. Niya' a'a mo'o tamingnen dehellu amban iye.*

⁸ *Nengge Goliyat duk ellanganne me' sundalu Isra'elin, pa'inne, "We'ey ne ka'am maglayn sōng mono'? Aku inin a'a Pilistin duk ka'am banyaga' si Sa'ul hadja. Mene' ka'am dembuwa' lella, ambat iye pitu si aku.* ⁹ *Bang takole'ne ku mono' duk nganda'ag iye si aku duk tapapateyne ku, kami kēmon manjari banyaga'bi. Saguwa' bang tada'ag iye we' ku duk tapapateyku iye, ka'am manjari banyaga' kamihin maghinang si kami."* ¹⁰ *Ubus pa'in sundalu Pilistin miya'an, pa'inne, "Ellew inin atuhan'te ne ka'am, armi Isra'el! Mapitu ka'am dembuwa' lella duk magbono' kami."* ¹¹ *Pag takalede bissā a'a Pilistin miya'an, ka'umāgadan si Sa'ul duk kēmon me' sundalu Isra'elin duk kadahitan siye.*

Panguti-nguti Goliyat me' a'a Isra'elin, la'i Nabi Da'ud magipat me' bili-bili samanen. Dem kasanyangan iye, tala iye amban pagbono'anin duk mikil-mikil iye sabab lapal Tuhanin, magpahelling alpanen iye duk magkanta mudji Tuhanin. Saguwa' niya' tellungan sakane, sundalu siye si armi Isra'el. Dembuwa' ellew pī samanen si iye duk pa'inne, "**Pi kew payamanun sakanun** la'i si pagbono'an, ubus bu akahanun ku bang sa'ingge ne siye." Hangkan inambanan we' Nabi Da'ud me' bili-bilinen si pastul seddili, duk ellew dembuwa'in donga' iye pasalung duk pī si pagbono'an.

Sasang la'i Nabi Da'ud nagina sakanen duk magbissā duk siye, paguwa' Goliyat, sundalu Pilistinin, amban diyalem me' sawe'ne sundaluhin duk patāmpak si me' sundalu Isra'elin nguti-nguti siye sa bakas hinanganne dem ampatpū' ellewin. Pag takite iye we' me' sundalu Isra'elin lahi siye hawal talewden. Niya' missā pu Nabi Da'ud, pa'inne, "Takitenu lella iyan? Sigi-sigi kami kuti-kutine. Bang niya' makapapatey a'a iyan, inurungan iye we' Sultan Sa'ul alata' ekka duk pangurungne du isab anakne dendehin hinangne anda duk pamilya samanen ga'i ne subey magbayed sukey."

Ubus pa'in Nabi Da'ud, "A'a kapil Pilistin iyan! We' sine iye hangkan iye maka'ara'-ara' ngusa' armi Tuhan Ma'ellumin?" Pag missā iye sa miya'an, ngamā sakanen duk pa'inne, "Ine jānnen hangkan kew pitu? Duk sine pangambanannu me' bili-bili ku'ahatin la'i si kapaslangan? Kata'uhanku du bang we'ey kew pitu. Mabaya' kew hadja mayam magbono'!" Saguwa' niya' dembuwa' sundalu Isra'el takalene we' bahani Nabi Da'ud missā sabab Goliyat. Pī a'a miya'an pu si Sultan Sa'ul duk akahanne iye sabab bakas pina'in Nabi Da'udin. Ubus masan si Sa'ul duk da'akne Nabi Da'ud pī si iye duk tinilew iye we' ne.

Manjari pa'in Kitabin:

(1 Samu'el 17) ³² **Pa'in si Da'ud pu si Sultan Sa'ul, "Ga' niya' subey tinalew** si a'a Pilistin iyan; aku, dara'akannun, pi magbono' duk iye." Nambung si Sa'ul, pa'inne, "Ga'i takole'nu mono' a'a Pilistin iyan; nakanak pe kew duk iye tagam ne magbono' kemuwe kadiki'ne."

³⁴ Saguwa' pa'in si Da'ud pu si Sa'ul, "Aku, dara'akannun, bakas magipat bili-bili samakun ku. Bang niya' lima'ung atawa banuwang tekka niggew bili-bilihin, ³⁵ lupugku iye, poggogku iye duk timbul bili-bilihin amban dem behene. Bang pabira iye ngusa' aku, siggewku diyata' bulune, duk poggogku iye duk matey. ³⁶ Bakas papateyku du lima'ungin duk banuwangin; hinangku du si a'a kapil Pilistin inin kuwe' me' hayep miya'an, pegge' bakas usa'ne armi Tuhan ma'ellumin. ³⁷ Timbul Tuhanin ku amban lima'ung duk banuwang bu timbulne du ku isab amban a'a Pilistin inin." Pa'in si Sa'ul pu si Da'ud, "Pihun ne, duk karayaw nuhut ka'u TUHANIN." ³⁸ Urunganne iye di badju'ne duk pa'asekane iye badju'ne mitalin sampay sarukne tumbagahin. ³⁹ Ubus inabit we' si Da'ud barung si Sa'ulin duk suleyanne bino'o lumengngan pegge' ga' iye tagam si panyap miya'an. "Ga'i ku makajari magbono' kuwe' inin," pa'inne pu si Sa'ul, "ga'i ku tagam si inin." Hangkan ananne kemon.

⁴⁰ Ubus eddo'ne tungkudne para pagipat hayepin, duk mene' iye **lime batu lanu'** amban dem sapa' bu isine dem puyu'ne duk bo'one **pitikannen** duk pi ne iye patudju pu si Goliyat. ⁴¹ A'a Pilistinin usa' ne isab nudju si Da'ud duk a'a mamoo tamingnen lumengngan dehellu amban iye. Sigi-sigi Goliyat pesong. ⁴² Pag kitene te'ed si Da'ud inudji' iye we' Goliyat pegge' nakanak pe iye duk hap iye lella. ⁴³ Pa'inne pu si Da'ud, "Hinang ine tungkudnu iyan? Tapikilnun ke we' asu ku?" Ubus bu sukna'an Goliyat si Da'ud bu sabbutne en tuhan-tuhannen. ⁴⁴ Atuhanne si Da'ud, pa'inne, "Patapit kew pitu, duk pamakanku isinun si me' manuk-manuk duk me' hayep!"

⁴⁵ Nambung si Da'ud, pa'inne, "Pitu kew si aku mo'o barungnun, budjaknun, duk bessinu seddili, saguwa' aku, **pitu ku si ka'u si en TUHAN Mabalakatanin**, iye Tuhan me' armi Isra'elin, bu ka'u, bakas udji'nu iye. ⁴⁶ Ellew inin songan TUHANIN du kew si aku duk tada'ag du kew we' ku duk punggelanku kōknun. Ellew inin pamakanku du bangkey me' armi Pilistinin si me' manuk-manuk duk si me' hayep, ubus bu kata'uhan du we' kemon a'a dem dunyahin we' niya' du Tuhan a'a Isra'elin. ⁴⁷ Kemon magtipun matu'uhin kata'uhande du we' ga'i du nesessita si Tuhan ngangguna barung atawa budjak panimbulne a'anan; **TUHANIN du mamono'in**, duk songanne kemon ka'am si kami."

⁴⁸ *Pag patapit a'a Pilistinin supaya ta'usa'ne si Da'ud, palakkes si Da'ud magubas nudju iye.* ⁴⁹ *Ngeddo' iye dembuwa' batu amban dem puyu'ne, isihanne dem pitikanne, duk pitikne ne Goliyat duk tewwa' a'a Pilistin miya'an si lendo'ne. Pa'asek batuhin dem lendo'ne duk kumapang iye.* ⁵⁰ *Na, nganda'ag si Da'ud sabab batu duk pitikan! Bisan ga' niya' barungne, tapapateyne a'a Pilistinin.* ⁵¹ *Magubas si Da'ud pī si iye, duk urusne barung Goliyatin amban dem tegubanne duk punggellanne iye duk di barungne. Pag kite me' armi Pilistinin we' matey ne lella mabasagin, magubas siye lahi.* ⁵² *Ubus me' lella bangsa Isra'elin duk bangsa Yahudin magellang duk lupugande me' a'a Pilistinin taman gawang puweblo Ekron.*

Hangkan kitete ellew inin, we' Nabi Da'ud – kabata'nen pe – timbulne bangsanen amban bantaden sabab **pitikan, batu duk pegge' kahagad te'ed iye si Tuhan ma'ellumin**. Bugtu', istori sabab Nabi Da'ud duk Goliyat inin, istori meke'ulali', duk ekka ta'ayate importante diyalemne.

Bakas takaleta we' tinalew te'ed si Sa'ul duk me' sundalu Isra'elin pu si Goliyat. Ga' siye niya' maka'ara'-ara' mono' iye; saguwa' Nabi Da'ud ga'i du tinalew si iye; pakapangne iye duk papateyne iye. Ine jānnen hangkan tinalew disi Sa'ul duk sundalunen, bu Nabi Da'ud ga'i tinalew? Ine pagbidda'an Nabi Da'ud duk me' sundalu bangsa Isra'elin? Makajari pa'inte we' pagbidda'annen inin: ga'i tinalew Nabi Da'ud si a'a langkew duk basag pegge' **ngandel iye si TUHAN**. Si Sa'ul duk sundalunen ga'i ngandel si Tuhan. Hangkan siye tinalew si a'a langkew duk basag.

Si Sa'ul duk me' sundalunen tapikilden hadja **a'a langkew duk basag**. Bang Nabi Da'ud tapikilnen **Tuhan Mabalakatanin!** Si Sa'ul duk sundalunen niya' du āgamade, saguwa' duma'in hātinen we' magtuhut te'ed siye duk Tuhanin. Bang a'ahin tege āgama duma'in hātinen we' magtuhut iye duk Tuhan. Bang si Sa'ul duk sundalunen kata'uhande du we' niya' Tuhan, we' dembuwa' hadja Tuhanin, duk we' langkew iye duk balakatan. Saguwa' kata'ude iyan ga'i makajari nimbul siye amban Goliyat. Saguwa' Nabi Da'ud magtuhut te'ed duk Tuhan Ma'ellumin, Mabalakatanin! Kata'uhan Nabi Da'ud Tuhanin duk magtuhut duk iye. Kahagad Nabi Da'ud me' pananggung Tuhanin. Iye jānnen hangkan Nabi Da'ud ga'i tinalew pu si Goliyat.

Ka'am me' mapakale ellew inin kuwe' sinehin ka'am? Kuwe' Nabi Da'udin? Atawa kuwe' si Sa'ulin duk me' sundalunen? Kata'uhanbi te'ed Tuhanin? Atawa bakas takalebi hadja ku'ahat sabab iye? Kata'uhanbi ke te'ed Lapal Tuhanin duk penno'anne ne ke ateybin duk kēg? Atawa suleyanbi hadja nuhut me' sara' āgamabin? Atawa pagtuhutbi duk Tuhan ma'ellumin bugtu' duk mekesinna ka'am? Atawa tege āgama hadja ka'am

bu ga'i mekekēg ka'am? Pakale ka'am si me' sinulat we' Nabi Da'ud dem Kitab Jaburin sabab pagtuhutne duk Tuhanin. Pa'inne:

“TUHANIN mangipat akuhin kuwe' pastul ngipat bili-biline, ga' niya' kulang si aku. Bisan ku lumengngan dem lindem bitu-bituhan ga'i ku tinalew si ine-ine la'at, pegge' la'i du kew nuhut aku... Bugtu' hāpnun duk lasanun ga'i tahala' amban aku tiggelanku ma'ellumin, duk patenna'ankun si luma' TUHANIN salama-lama!” (Jabur 23:1,4,6)

Bang ka'u, sa'ingge kew? Magtuhut ke kew te'ed duk TUHANIN? Kata'uhannu ke we' iye Mangipat ka'uhin? Bugtu' ke si ka'u we' patenna'annun si luma'ne la'i si surga' salama-lama? Kabugtu'an Nabi Da'ud sabab kēmon inin pegge' kata'uhanne me' pananggungp Tuhan mahāpin. Bu duma'in hadja kata'uhanne pananggungpnen **dem kōkne**; saguwa' kahagad isab iye **dem ateyne**.

Bennal kahagad Nabi Da'ud. Duma'in hangkan iye kahagad sabab bissā manusiya' ga'i kapangandelanin. Jānnen hangkan iye kahagad sabab Lapal Tuhan kapangandelanin, bu ga'i siya-siya Tuhanin a'anen! Pakale ka'am si me' sinulat we' Nabi Da'ud diyalem Kitab Jaburin, pa'inne:

“TUHANIN danta'kun duk iye manimbul akuhin, hangkan ga'i ku tinalew bisan pu sine. TUHANIN kuwe' kuta' pagen pa'elliganku, hangkan ga'i ku tinalew bisan sumiyān...Bisan bang niya' armi paliput si aku ga'i tinalew dem ateykun; bisan ku usa' bantakun, masi pe ku ngandel si Tuhan. Niya' da bayu' pākuku amban TUHANIN, da bayu' hadja kabaya'ankun: we' makajari ku patenna' si luma' TUHANIN tiggelanku ma'ellumin, mayaman hāpnun duk miha panolo'nen. Pakale kew, TUHAN, bang ku missā si ka'u; ma'ase' kew si aku duk sambunganun ku. Ta'essebku panolo'nun, bakas pa'innu: 'Pitu ka'am si aku!' Hangkan patapit ku si ka'u, TUHAN!” (Jabur 27:1,3,4,7,8)

“Malasa ku si ka'u Tuhan, ka'u basagkun. Tuhanin kuwe' dalil batu hadje si aku iye kuwe' kuta'kun, iye mangelligan akuhin. Pegge' Tuhankun kuwe' batu hadje patapuk ku si iye duk ga' niya' la'at patapit si aku. Tuhanin kuwe' dalil taming isab ngelligan aku....Ka'u Tuhan mangurungan aku basagin hangkan ta'atuku bantakun; sabab basag pangurung Tuhanin tapana'ikku birang mahadje duk masubukin pangelligde lahatden. Kēmon hinangan Tuhanin tewwa' te'ed, kēmon pina'innen kapangandelan te'ed; kuwe' iye dalil taming si me' a'a meke'ellig si iyehin.” (Jabur 18:1,2,29,30)

Hāp isab bakas pakale ka'am ellew inin. Bang amban kahandak Tuhanin pala'us kite bi si istori sabab Nabi Da'ud si lesson balik.

Payamante sa' bang sa'ingge iye nagna' magbaya' si bangsa Isra'el....
Karayaw iledjiki'an ka'am we' Tuhanin. Si katambusan niya' pe bissā
Nabi Da'ud amban dem Kitab Jabur, pa'inne:

***“Kinamanun bi dihananbi hāp TUHANIN; sinna du a'ahin bang
pa'ellig siye si iye!”*** (Jabur 34:8)

Wassalam